

Kakor lepo pisana mavrica
bil je sen mojih davnih dnij,
ko v sanjavem srcu mojem
kraljevala si, Olga, ti.

Ko v strastnih, pohlepni željah
trepetal mi živec je vsak,
ko je v hrepenenju gorečem
mi sleherni hitel korak.

Ko trepetal pred tvojoj lepotoj
in tvojoj mogočnostjoj
in ko sem naslajal v objemih,
v poljubih ves život svoj.

In v mojega srca mavrici
kraljevala si, Olga, ti,
in mojega bitja edini pohlep
postala si, Olga, ti.

V neskončnih željah po uživanju
se mi krčilo je telo.

In užival takrat sem ob tebi —
— oj davno dobo to.

V neskončnost ko pisana mavrica
izginil je divni moj san,
in temo objemljem, puščobo sedaj
pač vsako noč, sleherni dan.

*

Vzkravela Kosova poljana*)
je v pomladi bujno zeleneči —
cveti so pokrili jo rudeči
v mladi zarji v vigredi zarana.

Morda v noči vruga nepoznana
bila sta se na poljani speči,
morda krvca ne preneha teči,
od junakov srbskih v dar ji dana?*

Aj ti Kosovo polje nesrečno!
Tak nikdar ti nisi vzkravelo,
kar so tepla te kopita ljuta.

Kar ga ranila je deva kruta,
moje srce nič več ni veselo —
moje srce krvavi na večno.

ZAKLETI OTOK. OCEANSKA BAJKA. ZAPISAL DR. I. M.

Sredi širnega oceana je bil prelep
otok, kojega zelene obali so prali nemirni
morski valovi. Na otoku je živel dobrodu-

*) Praviijo, da je Kosovo polje vsako pomlad nekaj
časa popolnoma pokrito z rudečim cvetjem, Op. pis.

šen, a priprost narod, ki je mirno pase
svoje črede, marljivo oral gričaste poljane
in z udano gorečnostjo častil svoje bogove.
Duh teh dobrih ljudij je sanjal nedolžne
sanje, za skrivnosti sveta in tajnosti živ-
ljenja se ni brigal nobeden otočan. Le
starci so ob dolgih zimskih večerih pravili
hvaležnim poslušalcem o starih lepših ča-
sih, katere so pregnall besi in zli duhovi,
kateri pa se bodo neki povrnili, ko zopet
zmagajo dobri bogovi. Tako je preteklo
mnogo stoletij.

Nekoč pa je prišel preko morja tujec.
Da-li je bil kak bog ali heroj ali bes, to
se ne ve, človek menda ni bil. Neznani
prišlec je povzdignil svoj glas in začel
oznanjati novo vero. »O vi, zaslepljeno
ljudstvo«, je učil tujec s prepričevalno be-
sedo, »da ne spoznate svoje pogubne
zmote! Vi častite krive bogove, vi prina-
šate žrtve svojemu največjemu sovražniku.
Ali ne vidite, da vam gine zemlja pod
nogami, ne vidite, da vam trga morje-
ocean, vaš najvišji bog, noč in dan rodno
zemljo vse okoli in okoli? Vi mu žrtvujete
celo najdražje, kar imate, darujete mu naj-
boljše svoje sinove, svojo najdražjo kri,
krvniku in maliku svojemu. O kolika sle-
pota!« Ljudstvo je že pobiralo kamenje,
da bi kamenjalo krivega proroka, najpa-
metnejši pa so sprva neverjetno z glavami
majali in čez malo — verovali. Kolikor
vernikov nove vere, toliko apostolov, ki
so z navdušenjem pobijali svečenike starih
malikov. Kako je veselo zakipelo v deželi
vse povesod! Dvigali so se hramovi in sve-
tišča novemu bogu, ki je po domače go-
voril, ki je hodil med ljudstvom, ki je lju-
bil luč in samozavest. Stari malik pa je
jeze besneč zaganjal svoje neukročene moči
proti plitvim obalam ter izpodjedal obrežje
in sili! v svojo namišljeno posest. Probu-
jeni otočani pa so se zagnali z mladeniško
navdušenostjo proti krivičnemu sovražniku,
začeli zidati jezove, nasipati nasipe in de-
lati za rešitev svoje domovine. Vsi so de-

lali in bili veseli ob uspehih, kakor otroci. Po deželi so vstajali pevci, bodrili na delo, opevali nekdanjo krasoto in slavo domovine, nekdanjo njeno bogatstvo in velikost. V plemenitem zanosu so sanjarili o viteškem rodu, ki je bival po holmih in dolinah, o katerih ni bilo sedaj niti sledu. Polni svete jeze so preklinjali usodo, ki je naklonila tako zlo dobremu ljudstvu, vendar so obetali v svoji svetli priprostosti narodu boljšo, srečnejšo bodočnost, in ta narod je gorel za svete ideale nove vere.

Minevala so leta, in delo je napredovalo, zdelo se je, da je domovina rešena za vse večne čase, zato pa so bili otočani ponosni in so postali polagoma — prevzetni. Vsak pa je hotel imeti kar največ zaslug za rešitev domovine, zato je nastala zavist, sovraštvo je razcepilo složne brate, drug je začel drugemu zmanjševati zasluge, da bi njegove tem bolj bliščale.

Morje pa ni mirovalo, ker mirovati ne more. Kakor prej je ključevalo nizke obali in izpiralo ter trgalo zemljo; izpodjedalo je tudi umetne nasipe. Morje je delovalo pomalo. Včasih pa je vskipelo, se besno zaganjalo ob bregove, da se je tresla zemlja. Tedaj so najpametnejši zmajevali z glavami, a previdno molčali, ker so se — bali mogočnih veljakov, ki so imeli sto in sto najemnikov, ki so čuvali zaslužnega poglavarja. Morje pa le ni mirovalo, ker mirovati ne more. Nastal je strašen vihar; kakor da bi hotelo naenkrat pogoltniti otok, je besnelo in rohnelo morje, otočanje pa so se tresli v smrtnem strahu. Tedaj pa so zakričali najbojazlivejši in najpriprostejši ter zahtevali od prvakov sloge in mirnega dela. Poglavarji pa so bili modri možje in so sklenili premirje, ker so vedeli, da je po premirju boj tem veselejši in besnejši. Da bi se pa ne kalil mir, določili so preko otoka črto, do katere naj skrbi in gradi ta, do katere ona stran. In vsi priprosti ljudje so se radovali kakor otroci in slavili rešilni dan domovine.

Tiho je bilo v premirju. Celo dihali so tiho, da bi ne izdihali sovražnih sap, ki so jim tem hujše besnele v prsih. Vse sovraštvo je bilo v srcih. Po dnevi in ob javnih svečanostih so glasno in goreče molili za ohranitev miru, da bi nihče ne dvomil o njihovi rodoljubni volji. Ponoči in na skrivnem pa so kovarili, tihotapili in krali. Radi sloge je vse kopalo ob določeni črti, in polagoma je nastala prava, globoka struga preko otoka, in ko je nekoč nastal vihar, vdrla je morska voda v to strugo in ni več odtekla niti izpuhtela.

Preteklo je nekoliko stoletij. Mesto krasnega otoka sta štrlela iz morja dva revna, kamenita otočica, z maloštevilnim prebivalstvom. Med temi in onimi otočani je vladalo smrtno sovraštvo. Sivolasi starci pa so še vedno pripovedovali sinovom in vnukom o nekdanji lepoti svoje domovine ter o nesrečnem razkolu, ki je pospešil propad rodne zemlje. Mladenci so se jezili nad kratkovidnostjo svojih očetov, a vendar smrtno sovražili sosedne otočane, svoje brate. Nepoboljšljivi pesniki pa so še vedno prorokovali boljšo bodočnost, in zaslepljeno ljudstvo jim je verovalo.

Tuji čolnarji in brodarji, ki so tod mimo vozili, so doma svojim sinovom in vnukom pravili čudno zgodbo o zakletem otoku, in ti zopet svojim mlajšim, ko že zdavnaj ni bilo več sledu o nekdanjem krasnem svetu sredi širnega oceana.

SAVINSKI VENEC. ZLOŽIL ŽIGA LAJÁKOV-MOZIRSKI.

III.

V zakladnici pri Sv. Frančišku.

Monstranca zlata, kelih zlat,
oprava z zlato nitjo tkana,
povsodi svila in škrlat
»ex pio voto«*) darovana.

Skoz mreže solnčni soj škeli,
prizore čudne senca riše . . .
Gorjá, ki v zlato tem leži
peró nobeno ne popiše. —

*) Lat. — vsled pobožne zaobljube.